

VOORSTEL AB

CATEGORIE: Bespreekstuk

DATUM DB VERGADERING : 12 juni 2018

DATUM AB VERGADERING : 10 juli 2018

PORTEFEUILLEHOUDER : J.F. de Jong

REGISTRATIENUMMER : Z/16/006433-82004

OPSTELLER : Ad Koppejan, Ben Sluiter, Gertjan Brand, Arjan Schutte,
telefoonnummer +31882331688

ONDERWERP

Kredietaanvraag zonnepanelen en meerjarenraming investeringspakket zon op daken en rwzi terreinen.

VOORSTEL

1. Een krediet beschikbaar stellen voor 2018 van € 391.000 voor het aanschaffen en plaatsen zonnepanelen op een aantal daken van gebouwen (werkplaatsen) waarvoor een SDE beschikking is afgegeven;
2. Een voorbereidingskrediet voor de nadere planuitwerking 2019 beschikbaar stellen van € 250.000 wat in begin 2019 leidt tot een kredietvoorstel voor de daaropvolgende realisatie in 2019;
3. In de begroting 2019 een bedrag opnemen van € 2.600.000 voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen op daken en rwzi terreinen;
4. In de meerjarenraming 2020 een bedrag opnemen van € 4.100.000 en voor 2021 een bedrag van € 4.524.000 voor voorbereiding, aanschaffen en plaatsen van zonnepanelen op daken en rwzi terreinen;
5. Voor de terugverdientijd streven naar 10 jaar of zoveel mogelijk korter en ook openstaan voor de range van 10 tot 15 jaar terugverdientijd;
6. Gedeeltelijk overkappen met zonnepanelen van de parkeerplaats hoofdkantoor opnemen in de meerjarenraming 2020 en te zijner tijd in het kredietvoorstel specifieke aspecten als de landschappelijke inpassing, architectonisch ontwerp en de kosten uitvoerig beschouwen;
7. De toegestane formatie uitbreiden voor het verrichten van (beheer)werkzaamheden met de omvang van 1 fte.

SAMENVATTING

De vergroeningsopgave voor energieneutraal bedraagt ongeveer 25-27 mln kWh. Zonnepanelen op daken en op terreinen kunnen in totaal ruim 10 mln kWh stroom opwekken en daarmee voor ongeveer 30% voorzien in de resterende vergroeningsopgave. Er wordt een investeringspakket voorgesteld voor een totaal bedrag van € 11.865.000, verdeeld over 4 jaarschijven: 2018, 2019, 2020, 2021.

Voor het aanschaffen en plaatsen van zonnepanelen in 2018 wordt een krediet aangevraagd van € 391.000. Voor de begroting 2019 wordt voorgesteld een bedrag op te nemen voor het aanschaffen en plaatsen van zonnepanelen van € 2.600.000 en een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 250.000. Voor de meerjarenraming 2020 en 2021 wordt een bedrag opgenomen van respectievelijk € 4.100.000 en € 4.524.000 voor voorbereiding, aanschaf en plaatsing van zonnepanelen.

Er zijn 2 speciale objecten inbegrepen in het investeringsprogramma. Zonnepanelen als gedeeltelijke overkapping van de parkeerplaats bij het hoofdgebouw en panelen op een aantal eigen grondpercelen grenzend aan de rwzi Zwolle.

Om de continuïteit en het tempo van de investeringen minder subsidieafhankelijk te laten zijn, stellen we voor om ook kredietvoorstellen af te wegen met een terugverdientijd (tvt) in de range van 10-15 jaar of zoveel mogelijk korter. Als we uitgaan van een theoretische situatie waarin in het geheel geen subsidie toegekend zou worden, bedraagt de tvt van het gehele pakket bijna 14 jaar. Te ontvangen

SDE subsidies verkorten deze tijd. De gebruiksduur van zonnepanelen wordt ingeschat op 20 jaar of meer.

De benodigde inzet voor beheer (technisch, terrein, administratief, financieel, contracten) van de zonnepanelen neemt toe. Het voorstel is om de toegestane formatieruimte te verruimen met 1 fte. De kosten hiervan zijn inbegrepen bij de berekende tvf.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

1. Beleidskader energieneutraal

Op dit moment wekt het waterschap met slibvergisting en de productie van biogas ongeveer 36% van de eigen stroomvoorziening op. Om 100% te bereiken, komt dat neer op een vergroeningsopgave van ca. 25-27 mln kWh.

Twee belangrijke elementen in het beleidskader voor deze vergroeningsopgave zijn:

Het AB heeft in januari 2017 besloten om voor 2025 te streven naar energieneutraal.

Daarbij werd het amendement aangenomen met de volgende tekst:

- "Primair ligt de focus op investeringen met een terugverdientijd (tvf) van 10 jaar of zoveel korter als mogelijk is".

Vervolgens heeft het AB daarna in december 2017 de uitvoeringsstrategie energieneutraliteit vastgesteld voor duurzame energieopwekking.

Eén van de werkprincipes luidt:

- "Indien de terugverdientijd (tvf) langer is dan 10 jaar maar binnen de gebruiksduur valt, wordt een voorstel ook voorgelegd ter besluitvorming. Beschikbare subsidies worden zoveel mogelijk benut".

2. Energiebronnen zon en wind

De potentie van eigen locaties voor zonnepanelen en windmolens werd in eerste instantie globaal in kaart gebracht en ingedeeld in 4 categorieën:

- a) zon op gebouwen werkplaatsen/gemalen/loodsen/kantoren;
- b) zon grondgebonden op terreinen rwzi;
- c) zon grondgebonden op velden zoals bijvoorbeeld op geschikte waterbergingspercelen of op andere percelen;
- d) locaties voor windenergie.

Dat leverde het inzicht op dat technisch gezien er voldoende potentie aanwezig was om nader te gaan verkennen op geschiktheid en wenselijkheid. Dit voorstel gaat over zonnepanelen op objecten onder a. en b.; zogenaamd 'zon binnen de hekken'.

3. Investeringsprogramma en energieopwekking zon op daken en terreinen rwzi ('binnen de hekken') (zie ook bijlage, Tabel 1)

Voor de gebouwen en op rwzi-terreinen is in detail verkend waar zonnepanelen geplaatst kunnen worden en gewenst zijn. Het vraagt om een totaal investering van € 11,8 mln voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen over een compacte periode t/m 2021. Daarbij is rekening gehouden met een risicoreservering van 10%, met interne personeelskosten en met kosten voor extern advies. Zie bijlage, Tabel 1: Vier jaarschijven investeringsprogramma zonnepanelen op daken en terreinen rwzi.

Totaal kan met de geïnventariseerde objecten ongeveer 10 mln kWh worden opgewekt. Dat is ruim 30% van de vergroeningsopgave van 25-27 mln kWh. In dit pakket zijn twee speciale objecten inbegrepen: gedeeltelijk overkappen van de parkeerplaats bij het hoofdgebouw met zonnepanelen en zonnepanelen op een aantal eigen grondpercelen die pal grenzen aan de omheining van rwzi Zwolle. (zie Toelichting 'Specials').

4. Besluitvorming kredietvoorstellen

Er zal de komende jaren sprake zijn van een achtereenvolgende kredietvoorstellen. Het kredietvoorstel voor 2018 maakt onderdeel uit van dit voorstel; net als het verzoek om voorbereidingskrediet 2019 om de uitvoering in 2019 voor te kunnen bereiden. Begin 2019 wordt het kredietvoorstel voor realisatie van aanschaf en plaatsing zonnepanelen voor dat jaar voorgelegd voor besluitvorming; en daarbij zit ook het kredietvoorstel voor het voorbereidingskrediet om de uitvoering in 2020 voor te kunnen bereiden. Een uitgangspunt bij de realisatie is om zo goed mogelijk gebruik te maken van SDE subsidiefaciliteiten om daarmee de tvt te verkorten. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) biedt jaarlijks in maart en oktober de mogelijkheid om subsidieaanvragen (SDE exploitatiesubsidie) te doen voor zonne-energie. Ca. 11 weken na de aanvraag volgt de uitslag. De exploitatiesubsidie wordt jaarlijks uitbetaald over een periode van 15 jaar op grond van de jaarlijks gerealiseerde stroomproductie (kWh). In geval van honorering van de subsidieaanvraag wordt de tvt aanzienlijk verkort.

5. Verruimen focus terugverdientijd range 10-15 jaar (zie ook bijlage, Tabel 2)

Subsidieresultaten kunnen tegenvallen. Het verzoek is daarom minder afhankelijk te zijn van een subsidieresultaat, en daarmee continuïteit in de investeringen te houden. Het voorstel is om de focus op 10 jaar terugverdientijd te verruimen en uit te gaan van een range van 10-15 jaar. Er blijft ook onder die omstandigheden sprake van een jaarlijks exploitatievoordeel omdat de normale gebruiksduur van zonnepanelen 20 jaar of meer bedraagt. Ook zal in de toekomst de kwaliteit van de panelen nog verder gaan toenemen. Indien er, in het theoretische geval, komende jaren geen enkele subsidieaanvraag meer gehonoreerd zou worden, dan bedraagt het jaarlijks exploitatievoordeel van het gehele pakket naar verwachting ca. € 847.000, wat neerkomt op een tvt van bijna 14 jaar (€ 11,8 mln : € 847.000). Als we uitgaan van een gemiddelde SDE subsidie van 8 ct /kWh bedraagt de tvt ruim 7 jaar (€ 11,8 mln : € 1,6 mln). In de bijlage, Tabel 2 Exploitatieresultaat investeringspakket, is deze benadering uitgewerkt.

6. Subsidiespoor provincie Overijssel

Naast het reguliere SDE subsidiespoor vanuit het Rijk, is er ook nog sprake van een ander eenmalig spoor. In september 2017 hebben in het kader van het Programma Nieuwe Energie 2017-2023 (NEO) beide Overijsselse waterschappen met de provincie een overeenkomst Waterschapsenergie Overijssel ondertekend om bij te dragen aan de productie van groene energie binnen de provinciegrenzen. WDO Delta ontvangt een bedrag van € 1,3 mln provinciale subsidie voor een combinatie van drie voorwaarden (eind 2023 gerealiseerd): ombouwen rwzi Zwolle (biogas opwekking), opwekking van zonne-energie met een omvang van ruim 3 mln kWh en inspanningen verrichten om windlocaties te vinden. Per brief d.d. 19 oktober 2017 is het AB daarover geïnformeerd. Het voorgestelde investeringspakket vult dus een deel van deze subsidievoorwaarden in.

OMGEVING EN PARTNERS

Zonne-energie op daken en op rwzi-terreinen realiseren we in principe onder eigen regie, het speelt zich af zogenoemd 'binnen de hekken' (behalve voor de beide specials). Dat neemt niet weg dat de zonnepanelen op de locaties zo goed mogelijk landschappelijk worden ingepast. In sommige situaties is voor grondopstellingen een omgevingsvergunning, ontheffing of een ruimtelijke procedure nodig is. Bij een subsidieaanvraag (SDE) dienen de vereiste vergunningen of ontheffingen bijgevoegd te zijn.

FINANCIËN

• Kredietaanvraag lopend jaar 2018 (zie ook bijlage (bij III.))

Voor 4 objecten (werkplaatsen) is de SDE aanvraag reeds gehonoreerd eind 2017. Voor 2018 wordt voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen een krediet aangevraagd van € 391.000. In de begroting 2018-2021 was voor de jaarschijf 2018 € 150.000 opgenomen voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen om een begin te kunnen maken.

(x €1.000) Uitvoeringskrediet 2018	Voorstel	Meerjarenraming 2018-2021
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	391.000	150.000
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	<i>nvt</i>	<i>nvt</i>
<i>Jaar oplevering (start kapitaallasten t+1)</i>	2019	2019
<i>Kapitaallasten</i>	33.000	13.000
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>	- 43.000	0
Impact exploitatierekening	- 10.000	13.000

In de tabel is gekozen voor een afschrijftermijn van 15 jaar, dat is dezelfde termijn waarover de SDE subsidie wordt uitbetaald. Daarmee wordt voorkomen dat er na die periode sprake is van een lastenverhoging als gevolg van het beëindigen van de subsidietermijn. De gebruiksduur van de zonnepanelen is langer, ruim 20 jaar.

In de praktijk komt het erop neer dat de jaarlijkse baten en lasten van deze investering een exploitatievoordeel van ruim € 40.000/ jaar. Voor deze investering betekent dat een tvt van ca. 9,6 jaar (€ 391.000 : € 40.000). In de bijlage, is deze benadering uitgewerkt bij III. Kredietaanvraag lopend jaar 2018.

- *Budget begroting 2019 en voorbereidingskrediet 2019*
- Voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen in de begroting 2019 een bedrag opnemen van € 2.600.000.
- Een voorbereidingskrediet 2019 beschikbaar stellen van € 250.000 voor de voorbereidingswerkzaamheden voor de aanschaf en plaatsing in 2019.

(x €1.000) Voorbereidingskrediet 2019	Voorstel	Meerjarenraming 2018-2021
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	250.000	150.000
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	<i>nvt</i>	<i>nvt</i>
<i>Jaar oplevering (start kapitaallasten t+1)</i>	2020	2019
<i>Kapitaallasten</i>	21.000	13.000
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>	<i>bij realisatie</i>	0
Impact exploitatierekening	21.000	13.000

De voorbereidingswerkzaamheden 2019 zullen pas in exploitatie worden genomen na plaatsing van de zonnepanelen. De kapitaallasten van de voorbereiding zijn € 21.000. Na plaatsing van de zonnepanelen wordt de opbrengst meegenomen en ontstaat er een meerjarig exploitatievoordeel.

- *Meerjarenraming 2020 en 2021*
- De volgende bedragen opnemen in de meerjarenraming voor 2020 € 4.100.000 en voor 2021 € 4.524.000.

RISICO'S

- *Dynamiek in beleidsontwikkeling*

Het rijksbeleid voor energie en klimaat is sterk in ontwikkeling de komende periode. Bij het doorlopen van de jaarschijven zal de investeringsroute telkens getoetst worden aan de meeste actuele ontwikkelingen en wordt er zo nodig bijgesteld.

- *Subsidiestelsel*

Subsidie heeft een grote invloed op de lengte van de tvt. Elke keer bij een subsidieaanvraag (SDE) bestaat de kans dat een aanvraag niet gehonoreerd wordt (bijv. overtekening) terwijl het wel van belang is om tempo te houden in de beoogde investeringen. Zeker is ook dat binnen afzienbare termijn verandering in het subsidiestelsel op zal optreden, op welke manier is niet bekend. Daarom is het van belang en ook praktisch voor de voortgang en de planning om met een ruimere focus, een range van 10-15 jaar tvt, te kunnen werken.

Toegekende SDE subsidie houdt in het ontvangen van een jaarlijkse exploitatiesubsidie over een periode van 15 jaar, op basis van de jaarlijks gerealiseerde groene stroomproductie. Er kan sprake zijn van een tegenvallend aantal zonne-uren en dus tegenvallende electriciteitsproductie.

- *Huidige inkoopcontracten elektriciteit*

Bij de periodieke actualisatie van inkoopcontracten voor elektriciteit wordt rekening gehouden met de toename van de eigen duurzame stroomopwekking.

- *Uitlooperperiode benutten*

Dit compacte (4 jaar) investeringsprogramma draagt bij aan de doelstelling energieneutraal per 2025. Dat biedt desnoods de mogelijkheid om de periode van 4 jaar een uitloop te geven mocht dat eventueel nodig blijken bij tegenvallende trajecten voor bijvoorbeeld vergunningen of ontheffingen, technische implicaties of tekort aan capaciteit in de markt. De kans bestaat dat problemen met vergunningen of procedures, bij nader inzien leiden tot afzien van plaatsing van zonnepanelen op één of meerdere objecten.

COMMUNICATIE

De gestaag groeiende productie van groene stroom zal toegankelijk in beeld gebracht worden op een digitaal scherm in bijvoorbeeld de hal van het hoofdkantoor. Opdat het inspirerend werkt naar medewerkers en voor de omgeving. Ook worden de media via een persbericht actief geïnformeerd over dit omvangrijke duurzaamheidsinitiatief en de bijdrage die het gaat leveren aan de energietransitie in de provincies.

TOELICHTING

- *Objecten geïnventariseerd 'zon binnen de hekken' (zie ook bijlage, Tabel 3)*

De afgelopen maanden is verkend waar zonnepanelen gelegd kunnen worden op daken van gebouwen/gemalen/loodsen/kantoren en op terreinen van rwzi's (zogenaamd 'zon binnen de hekken'). Daarbij geldt dat de bedrijfsvoering niet gehinderd wordt. Zie bijlage, Tabel 3 *Geïnventariseerde objecten, aantal panelen en stroomopbrengst*.

Terreinen rwzi (grondopstelling) leveren verre weg het grootste aandeel stroomopwekking. Met het oog op een goede bedrijfsvoering is vooralsnog afgezien van het plaatsen van zonnepanelen op beluchtingstanks van de installaties (bijna 2900 panelen; ongeveer 700.000 kWh). In plaats daarvan worden de mogelijkheden voor grondopstellingen op een aantal locaties verruimd door een deel van het aanwezig struikgewas/boschages te gaan verwijderen. Daarbij blijft de landschappelijk inpassing geborgd.

Bij de verdeling over de jaarschijven is rekening gehouden met de voorbereidingstermijnen voor vergunningen en ontheffingen, en de beschikbare capaciteit. Bij een aantal gebouwen (Rouveen) wordt eerst nog asbestsanering uitgevoerd voordat er panelen geplaatst worden. Ook is ervan uitgegaan dat de werkzaamheden op een locatie voor de geschikte objecten zoveel mogelijk in één keer uitgevoerd worden.

Energieopwekking op en rond rwzi's heeft als voordeel een gunstige balans (saldering) tussen het (hoge) eigen verbruik en de opwekking ter plaatse. Op daken van loodsen met een gering eigen verbruik ligt de balans vooralsnog ongunstiger. Deze objecten zijn met name voor 2021 ingedeeld, dan zijn er wellicht nieuwe regels op dit punt die dat nadeel wegnemen.

- *Twee 'specials' (zie ook bijlage (bij V.))*

In het investeringsprogramma zijn twee speciale objecten inbegrepen. Het zijn zonnepanelen op de parkeerplaats voor het hoofdgebouw en panelen op eigen grondpercelen grenzend aan de rwzi

Zwolle. Voor beide objecten geldt dat bij het planontwerp te zijner tijd de landschappelijke inpassing een grote rol speelt. Ze worden nader toegelicht in de bijlage bij V. 'Specials'.

- *Beheer en onderhoud zonnepanelen*

Voor het leveren van de beoogde energieprestaties (richting 40.000 panelen) is een groeiende inzet voor uitéénlopende vormen van beheer nodig.

- Aansturing van (extern) technisch beheer voor het in standhouden en de goede werking van de panelen en het bijpassende Terreinbeheer;
- Administratief en financieel beheer, voor het voldoen aan verplichtingen voor het subsidiebeheer, meetrapportages laten opstellen, aansluitingenregister beheren, groencertificaten verkrijgen, factuurcontroles, analyses verwachte en gerealiseerde stroomopbrengsten;
- Contractbeheer voor de bewaking van gemaakte afspraken.

Een deel van het beheer (m.n. technisch) wordt extern uitgevoerd en een deel door de eigen organisatie. Het voorstel is om daarvoor de toegestane formatie uit te breiden met de omvang van 1 fte.

- *Route naar energieneutraal per 2025*

Met de huidige energie wet- en regelgeving beogen we niet meer groene energie op te wekken dan we zelf aan energie verbruiken. Het blijft van belang om tijdens de route naar een energieneutraal waterschap per 2025, over meerdere handelingsperspectieven te kunnen beschikken omdat niet elk plan doorgang zal vinden.

Met dit investeringspakket koersen we *maximaal* richting 10 mln kWh met daarin inbegrepen 2 speciale objecten die een langduriger voorbereiding gaan vergen.

In lopende trajecten voor windenergie koersen we aan op een range van ongeveer 13-18 mln kWh. De komende jaren houden we rekening met het verloop van deze ontwikkelingen en worden er nog meer kansen en mogelijkheden voor zon- en windenergie onderzocht.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Cijfermatige informatie bij AB voorstel Kredietaanvraag zonnepanelen en meerjarig investeringspakket zon op daken en op rwzi terreinen.

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,

de dijkgraaf,